

มุมห้องเรียน

Take a Peek at a Classroom Corner

อัญมณี บุญซื่อ และคณะ

หนทางสู่การพัฒนาเพลงสำหรับเด็กปฐมวัย

Ways to Develop Young Children Songs

การพัฒนาเพลงสำหรับเด็กปฐมวัย

ดนตรีถือเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ถือเป็นการสร้างสุนทรียทางด้านการศึกษา (aesthetic education) ในมิติของการพัฒนาอารมณ์ทางด้านการศึกษา (emotional education) ซึ่งไม่เป็น เพียงแค่การให้ความรู้ทางดนตรีกับเด็กเพื่อเป็นนักดนตรีในอนาคต แต่ ยังเป็นเรื่องของการให้เด็กมีทักษะที่ควรได้รับการฝึกฝนในกิจกรรมทางดนตรีที่เด็กควรได้รับการขัดเกลาดังแต่ยังเล็ก โดยเฉพาะในเรื่องของการชื่นชมใน ดนตรี (music appreciation) อันนับเป็นจุดเริ่มต้นของสุนทรียทางดนตรี (Zhou, 2015) ซึ่งสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ทักษะพื้นฐานเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับเด็กในการชื่นชมดนตรี คือ การฟัง ซึ่งสามารถเริ่มมีได้ตั้งแต่เด็กวัยทารก ในรูปแบบของการฟังเสียงแบบต่าง ๆ เช่น เสียงลม เสียงฝน เสียงฟ้าผ่า เสียงสัตว์ชนิดต่าง ๆ เสียงของอุปกรณ์แบบต่าง ๆ แล้วเกิดจินตนาการไป กับเสียง เพราะเด็กสามารถเล่นดนตรีและเล่นกับจินตนาการไปในขณะเดียวกัน ยังมี การค้นพบว่าเด็กเกิดมาพร้อมกับความสามารถในการตอบสนองต่อเสียง และมีผลต่อการก่อตัวของบุคลิกภาพ การทำงานของสมองรวมไปถึงการพัฒนาตัวจิตวิญญาณ ดังพบจากงานวิจัยว่า เพลงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของ อารมณ์ เด็กที่อยู่ในครรภ์มารดาสามารถได้ยินเสียงภายนอกครรภ์ได้ หรือแม้แต่เด็กอายุ 3 ปี เมื่อได้ยินเสียง ทำนองที่เงียบสงบ (tranquil melody) จะส่ายตัวไปมาเบา ๆ หรือเมื่อได้ยินเสียงเพลงที่รุนแรง (fierce strong melody) เด็กจะเริ่มเตะและแสดงอาการต่าง ๆ ที่รุนแรงตามจังหวะเพลง จึงกล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงออกจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อวัยมากขึ้น นักจิตวิทยาพบว่า เพลงที่มีการจัดระเบียบ นุ่มนวล และไพเราะมีส่วน ช่วยในการทำให้ระบบการไหลเวียน ระบบทางเดินหายใจของมนุษย์เป็นไปอย่างสมดุล ราบรื่น ช่วยกระตุ้น การทำงานของเยื่อหุ้มสมอง การประสานสัมพันธ์ระหว่างสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา ทำให้พัฒนาการ การเติบโตและสุขภาพเป็นไปอย่างดี จากการ

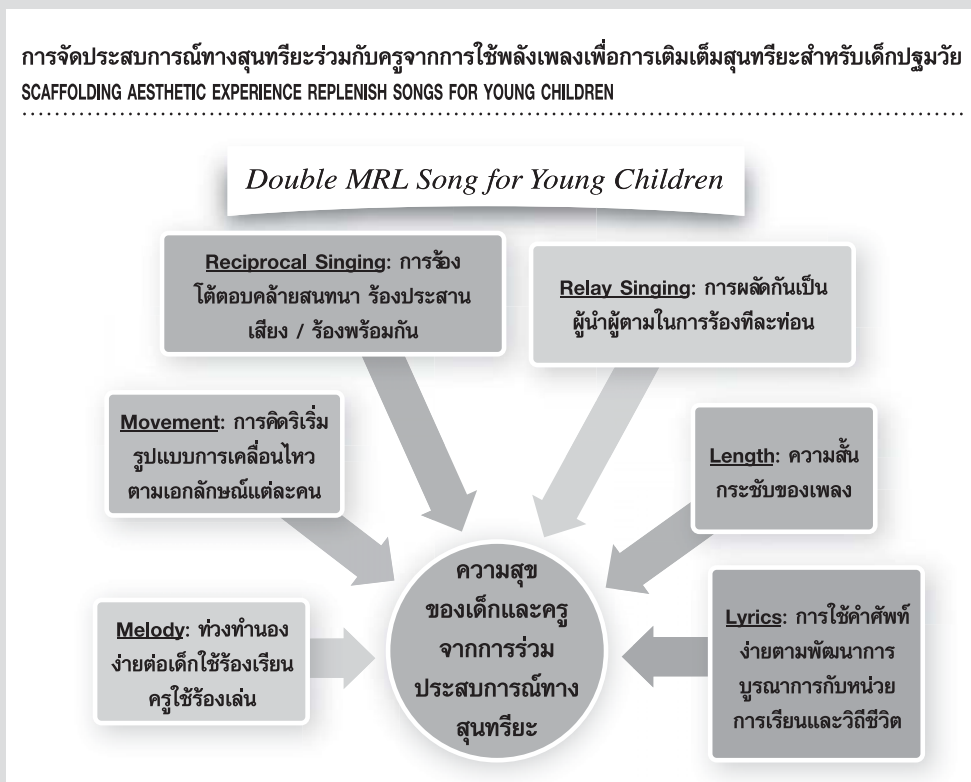
สำรวจของ Japan Association for the education of young children (Zhou, 2015) พบว่าเด็กตั้งแต่ทารกที่รักดนตรีและชื่นชอบในบทเพลง จะเติบโตเป็นคนที่มีความคิดที่ดี ใจดี ซื่อสัตย์ ไม่กระทำการที่ชั่วร้าย

สังคมไทยนับเป็นสังคมหนึ่งที่มีความสำคัญกับเพลงและดนตรี ดังจะเห็นได้จาก รายการโทรทัศน์หลาย รายการนิยมให้ผู้มีความสามารถด้านการร้องเพลงและดนตรีออกมา แสดงความสามารถ ซึ่งพบได้ทั้งที่เป็นศิลปิน ทางดนตรีและนักร้องสมัครเล่น แต่ในเชิงการศึกษาพบว่า การให้ความสำคัญกับดนตรียังไม่ได้รับการจัดการให้ เหมาะกับพัฒนาการ ตามวัยของเด็ก สังคมไทยยังนิยมการนำเพลงสำหรับผู้ใหญ่มาใช้ในการขับร้องกับเด็ก ประกอบกับครูอนุบาลที่จะมีความมั่นใจในการร้องเพลงให้กับเด็กนั้นยังมีไม่มากเท่าที่ควร การศึกษาวิจัยของ ภัททิยา บัวศรี และอัญญณณิ บุญชื่อ (2014) ในเรื่องการวิเคราะห์การใช้ เพลงและคำคล้องของครูอนุบาล พบว่า

ครูอนุบาลไทยมีปัญหาในด้านความสามารถทางดนตรี คือมีปัญหาการร้องเพลงไม่ ตรงกับทำนองมากที่สุด รองลงมาคือมีปัญหาการร้องเพลงไม่ตรงจังหวะ ซึ่งครูจะแก้ปัญหา ด้วยวิธีการฟังเพลงบ่อย ๆ หรือให้เพื่อนครูสอนร้อง และใช้วิธีการเปิดเพลงจากแผ่นซีดีแทน การร้องปากเปล่า ทำให้นับวันการเปิดเพลงให้เด็กฟังแทนการร้องสดโดยครูผู้สอนเองจะมากขึ้นเป็นลำดับ และเป็นการนำเพลงที่เป็นที่นิยมในสังคมมาใช้ร้องกับเด็ก โดยเฉพาะในช่วง กิจกรรมเคลื่อนไหวที่ให้เด็กร้องและทำท่าประกอบเพลง ผู้ใหญ่ที่เป็นที่นิยมในสังคมด้วยลีลา ท่าทางที่ผู้ใหญ่ออกแบบท่าเต้นให้ จากงานวิจัยของ Gluschankof (2009) ที่ทำการศึกษา กับ เด็กอนุบาลอายุ 3-5 ปี พบว่า เพลงสำหรับเด็ก (song of children) จะแตกต่างกับเพลงเด็ก (child song) ที่เด็กแต่ง ร้องและเต้นโดยตัวเอง ซึ่งพบว่าการสร้างสมดุลระหว่าง เพลงสำหรับเด็กและเพลงเด็กยังมีน้อยในสังคมไทย เพราะเพลงสำหรับเด็กที่แต่งโดยผู้ใหญ่ที่ขาย ในท้องตลาดทั่วไปที่มักมีท่าประกอบเพลงแถมมาด้วยนั้น มักเป็นเพลงที่แต่งโดยศิลปินที่มีความรู้ทางดนตรี แต่ไม่มีความรู้ถึงการนำดนตรีไปบูรณาการในการสอน ดนตรีสำหรับเด็กที่มี ขยายโดยทั่วไปในท้องตลาดจึงมักมีความยาวที่เหมาะสมกับการแสดงมากกว่าการใช้สอนให้เด็กร้อง และบูรณาการกับหน่วยการเรียนรู้

ในฐานะของผู้สอนรายวิชา 2717340 การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม ของเด็กปฐมวัย จึง สนใจศึกษาการพัฒนานิสิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยให้มีความสนใจใน การแต่งเพลงเด็กจากการสร้างสมดุล ระหว่างเพลงสำหรับเด็กและเพลงเด็ก รวมถึงการสอดแทรกการให้เด็กเห็นความงามในเพลงเด็กซึ่งจะมีผลต่อ การนำไปสู่ความพยายามในการร้อง เพลงเด็กกับเด็กด้วยความไพเราะ จึงเกิดแนวคิดในการพัฒนากระบวนการพัฒนาเพลงสำหรับเด็ก (song for children) ที่มีความไพเราะที่ครูมีความสุขในการร้อง ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับ พัฒนาการตามวัยของเด็ก โดยใช้กระบวนการพัฒนานิสิตจากการประยุกต์กระบวนการพัฒนา

สุนทรียะของ Denac (1999) ที่มีขั้นตอนในการพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ 1) การรับรู้ (perceiving) จากการให้นิสิตสังเกตความงาม และความสัมพันธ์ทางสุนทรียะของเสียงเพลงจากครูแม่แบบ เพื่อให้ นิสิตรับรู้ถึงคุณสมบัติของสุนทรียะของสิ่งที่พบ 2) การจัดประสบการณ์ (experiencing) คือ การให้นิสิตมีประสบการณ์จากคุณสมบัติหรือองค์ประกอบที่กลมกลืนของเพลงที่ศึกษา ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาอารมณ์ คือ ความตื่นเต้น ความสนุกสนานและความรู้สึกลึกซึ้งทางบวก 3) การสร้าง (creating) คือ ให้นิสิตมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มในการแต่งเพลงและร่วมกันร้องเพลงจากการนำความสามารถที่แตกต่างของแต่ละคนมาผสมผสานกัน เช่น บางคนร้อง บางคนเล่นดนตรี เป็นต้น และ 4) การประเมิน (evaluating) คือการร่วมกันตัดสินผลที่ได้ในรูปของการแสดงดนตรีในงานสัมมนา ผู้สอนเรียกกระบวนการดังกล่าว ว่า “Double MRL Song” มีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพ 1 รูปแบบการพัฒนาเพลงสำหรับเด็ก “Double MRL song”

องค์ประกอบของ “Double MRL song”

1. Movement (การเคลื่อนไหว) การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะในเพลง หรือจังหวะของเครื่องดนตรี ตามเอกลักษณ์ของแต่ละคน

2. Melody (ทำนอง) ทำนองเพลงที่ควรเป็นทำนองง่าย ๆ และไพเราะ ที่ไม่เร็วเกินไป เพราะช่วงการหายใจของเด็กไม่ยาวมาก เพลงที่ยาวเกินไปจะทำให้เด็กสับสนกับการออกเสียงที่ชัดเจน งานวิจัยพบว่า การให้เด็กร้องเป็นกลุ่มจากเพลงที่มาจากความทรงจำ เช่น เพลง Happy Birthday จะทำให้เด็กมีความสามารถในการร้องเพลงมากกว่าการร้องเลียนแบบ การร้องเลียนแบบจึงไม่เหมาะกับการพัฒนาเด็กให้มีความสามารถในการร้องเพลง (Gooding and Standley, 2011) เพราะคีย์โน้ตที่สูงเกินไปไม่เหมาะกับระดับเสียงของเด็ก ทำให้เกิดการร้องเสียงหลง การที่เด็กได้ร้องเพลงกับเพลงที่คุ้นเคยจะนำไปสู่การจำได้ในระยะยาว Mathias, et al., (2015)

3. Reciprocal Singing (การร้องโต้ตอบคล้ายสนทนา) เป็นการร้องโต้ตอบ (duet) เพื่อเด็กจะได้แลกเปลี่ยนความรู้สึกเป็นคู่ เป็นกลุ่ม หรือเป็นทีม อาจออกในรูปของการแสดง การแข่งขัน เพื่อสร้างเสริมความคิด สร้างสรรค์ในการร้องของเด็ก ๆ แล้วร่วมร้องเพลงร่วมกันอย่างพร้อมเพรียง เพื่อเด็กจะได้ช่วยเหลือกัน เป็นแรงบันดาลใจให้กันและกัน ทำให้เด็กที่ไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเองหรือเรียนรู้ช้าสามารถเพิ่มความมั่นใจมากขึ้น

4. Relay Singing (การร้องแบบผลัดกัน) มีผู้นำกลุ่มในการร้อง (lead singer) ซึ่งผู้นำร้องหลักอาจเป็นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ แล้วร้องสลับกันไป

5. Lyrics (เนื้อเพลง) คือ เพลงที่มีความเฉพาะ เนื้อเพลงใช้คำง่าย ๆ ที่เด็กเข้าใจ ความหมาย ภาษาที่ใช้ เป็นคำที่มีชีวิตชีวา สดใส น่าสนใจที่ดึงดูดให้เด็กสนใจ เพราะสะท้อนถึงชีวิตของเด็กมากกว่าเพียงแค่บอกเนื้อหา สารที่ควรรู้ ที่มักจะไม่อยู่ในความสนใจของเด็ก ทำให้เมื่อเด็กฟังแล้วเกิดจินตนาการ และความรู้สึกอยากจะ เคลื่อนไหวตามเพลง มีผลต่อการทำให้ร่างกายได้รับการพัฒนาการประสานสัมพันธ์การใช้ร่างกายมากขึ้น จากงานวิจัยของ Jue Zhou (Zhou, 2015) จากมหาวิทยาลัย Chongqing University เมือง Chongqing, ประเทศจีน พบว่า ความสามารถในการร้องเพลงกับความสามารถในการออกเสียง ดังนั้น คำที่ออกเสียงขณะร้องจึงควรมี ความชัดเจนตามพัฒนาการตามวัย ที่แม้ว่าเด็กอายุ 3 ปี ยังไม่สามารถออกเสียงคำยังไม่ถูกต้อง แต่เด็กสามารถแยกแยะระดับเสียง (pitch) และจังหวะ (rhythmic) ที่แตกต่างกันได้ จนเมื่อเด็กอายุ 5 ปี จะมีพัฒนาการที่สามารถจับจังหวะ ได้ถูกต้อง เปล่งเสียงสูงต่ำ (intonation) มีจังหวะการหายใจและผ่อนลม (ventilation) ขณะร้องได้ และสามารถฮัมเสียงตามบทเพลงได้ และเมื่อเด็กอายุ 6 ปี จะสามารถร้องได้จนจบเพลง และสามารถเปล่ง เสียงร้องได้ชัดเจน สามารถร้องสื่อความรู้สึก ในระดับเสียงและความเร็วที่แตกต่างในเพลงเดียวได้

6. Length (ความยาวของเพลง) ความยาวของเพลงไม่ควรยาวเกินไป เนื้อเพลงควรมีความยาวประมาณ 4 บรรทัด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ภัททิยา บัวศรี และอัญมณี บุญซื่อ (2014) การวิเคราะห์การใช้เพลงและคำคล้องจองของครูอนุบาล. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. Online Journal of Education OJED, 9(1), 639-653. สืบค้นจาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

ภาษาอังกฤษ

Denac, O. (1999). The Influence of Aesthetic and Music Education on the Integral Development of a Child's Personality. *Sodobnapedagogika*, 4, 170-187.

Gadsden, V. L. (2008). The Arts and Education: Knowledge Generation, Pedagogy, and the Discourse of Learning. *Review of Research in Education*, 32, 29-61. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.3102/0091732X07309691>

Gooding & Standley (2011). Musical Development and Learning Characteristics of Students *A Compilation of Key Points From the Research Literature Organized by Age*. SAGE Journal. Retrieved from <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/8755123311418481>.

Gluschkof (2009). Music in the Early Years: research, theory and practice. *Early Childhood Development Care*. 179, 5, 539-547.

Mathias, B., Pfordresher, P.Q., and Palmer, C. (2015). Context and meter enhance long-range planning in music performance. *Original Research Article*. Retrieved from <https://www.mcgill.ca/spl/files/spl/mathiaspfordresherpalmer2015.pdf>.

Zhou, J. (2015). The Value of Music in Children's Enlightenment Education. *Open Journal of Social Sciences*. 3, 200-206 Retrieved from <http://www.scirp.org/journal/jss> <http://dx.doi.org/10.4236/jss.2015.312023>.

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร.อัญมณี บุญซื่อ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล: teacherpinny@gmail.com

อาจารย์ อนุรุทธิ์ เปรมนิรันดร์ อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม อีเมล: windy_of_change@hotmail.com

อาจารย์ ดร.สุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน อาจารย์ประจำสาขาวิชาสถิติการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล: ieankung@hotmail.com